

EGYENLŐSÉG

Szerkesztőség és kiadóhivatal:
BUDAPEST,
V., Személynök-utca 25. szám.

Telefonszámok:

Szerkesztőség, kiadóhivatal és
könyvkiadóvállalat ... 95-28
Nyomda ... 98-70

A MAGYAR ZSIDÓSÁG POLITIKAI HETILAPJA.

MEGJELENIK HETENKÉNT EGYSZER.

Szerkesztette 1886—1915
SZÁBOLCSI MIKSA.

Szerkeszti
DR. SZABOLCSI LAJOS.

Hirdetési osztály:
VII., Kertész-utca 16. szám.

Előfizetési feltételek:

Egész évre ... 200 korona
Fél évre ... 100 korona
Negyed évre ... 50 korona

Kiküldtek egy bizottságot.

A keresztény nemzeti egyesülés pártja öltagu bizottságot választott, melynek az a főadata, hogy a zsidókérdés törvényhozási és kormányzati megoldásáról tervezetet, illetve munkaprogramot készítsen. Magyarország alkotmányos történetében ez a harmadik eset, hogy uralmon lévő párt a zsidóságot érintő kérdésben bizottságot küld ki. Először 1867-ben alakult bizottság. Tagjai voltak Deák Ferenc, Eötvös József báró és Tisza Kálmán. A hazabölcse, a nagy regényíró és a régi Magyarországnak az abszolutizmus után egyik legzseniálisabb újjáépítője. Másodszor 1891-ben a szabadelvűpárt alakított bizottságot. Tagjai voltak: Szapáry Gyula gróf, Szilágyi Dezső és Wekerle Sándor: a konzervatív főúr, a lángeszű jogász és a magyar nemzetgazdaság fenoménja. A kiegyezés évében a zsidóvallású magyar állampolgárok emancipációjáról, huszonnégy évvel később a zsidóvallású magyar állampolgárok recepciójáról tárgyalt a bizottság. Harmadik ízben 1920. nyarán ült össze egy bizottság, hogy a zsidóság dolgával foglalkozzék. Tagjai közül eddig csak dr. Vass József, Nagy János, Lingauer Albin, Avarffy Elek és Hentz Károly, nevét ismerjük.

Itt 8 sort a cenzura törölt.

a keresztény nemzeti pártnak és a kisgazdapárt hozzája szító részének vállalt kötelezettsége a «zsidókérdés» megoldása.

Miért vállalták ezt a kötelezettséget? Azt mondták, hogy Magyarországot a zsidók kergették a világháborúba, hogy Magyarország a zsidók miatt vesztette el a háborút, hogy a zsidók kiáltották ki Károlyi Mihály romboló köztársaságát, zsidók hozták ránk a bolsevista förtelmet, zsidók hívták be a románokat, zsidók tartották itt a románokat, zsidók kényszerítették a magyarságot a megalázó békére, zsidók rendezik a bojkottot ellenünk, zsidók és csakis

a zsidók gazdagodtak meg a háborúban, a forradalmakban, zsidók árdrágítanak, láncolnak, uraskodnak, tivornyáznak, erkölcstelenkednek, zsidók, zsidók, zsidók.

Itt 57 sort a cenzura törölt.

A zsidókat, mint osztályt, fajt, nemzetet nem lehet egy kalap alá fogni, akár jót akarnak tenni vele, akár rosszat. A zsidóságnak, mint felekezetnek vagy fajnak lehetnek — és fájdalom, vannak — haszontalan, gonosz, bűnös, elvetemült tagjai. Mint minden más felekezetnek vagy fajnak. Ezt a gazt, ezt az ocsut a törvény kiméletlen szigorával kell irtani, pusztítani, úgy, ahogy mindenütt a világon teszik: felekezetre és fajra való tekintet nélkül, az egész tarsadalomra kiható rendszabályokkal. Követeljük a törvényhozás és a végrehajtó hatalom kérlelhetetlen öklét a hazaárulók, a magyarság ellenségei és a közönséges bűncselekmények elkövetői ellen. Követeljük a türhetetlen drágaság megfékezését az egész vonalon. Kimélet nélkül.

Itt 7 sort a cenzura törölt.

Deák Ferenc ezt mondta 1848-ban egyik beszédében: «Midőn az egész ország lázban van, midőn ezen országnak millióit veszély környezi, midőn attól félünk, hogy a hajó elmerül, midőn azt hangoztatjuk, hogy az Istennek mindenható hatalma tud csak bennünket megtartani: akkor mondhatjuk-e, hogy egy hitfelekezetelességből származó kis surlódással több vagy kevesebb nem tesz semmit?»

Itt 9 sort a cenzura törölt.

Gondolja meg a bizottság, mit talál ki, mit mond és mit ajánl. Az utókornak, a magyar jövőnek, az emberiségnek, a keresztényi szeretetnek, a magyar halhatatlannak: Kossuth, Deák, Széchenyi, Petőfi, Jókai szellemének tartozik felelettel és számadással.

Az EGYENLŐSÉG: az öntudatos magyar zsidók lapja.

A kereszténypárt ötös bizottságának szives figyelmébe ajánlom...

A kereszténypárt ötös bizottságot küldött ki a zsidókérdés megvitatására. „A problémát — mondotta Lingauer Albin — külön-külön csoportokban fogjuk tanulmányozni. Nekem az a szerep jutott, hogy a zsidóság történelmi fejlődését, továbbá a bolsevizmus, a destrukció és a zsidó szellem közti összefüggést dolgozzam fel. Kollégáim a kérdés anyagi és kulturális vonatkozásait fogják feldolgozni. Ma nem törvényhozási munkát végzünk, hanem felvilágosító munkát...” A felvilágosító akció sikerességének megkönnyítése céljából engedje meg Lingauer Albin, hogy néhány forrásművet mi is ajánljunk nagybecsű figyelmébe. Mint-hogy ő a zsidóságnak a kommunizmussal való évezredes vonatkozásait kutatja, kérjük, forduljon bizalommal ebben a kérdésben a jeruzsálemi és a babylonai *Talmud* mindazon traktatusaihoz, amelyekben az ókori magánjog elvei le vannak fektetve és amelyekből minden kétséget kizáróan megállapítható, hogy vajjon ellensége volt-e a zsidó a magántulajdonnak, avagy nem. Ajánljuk figyelmébe a *Monumenta Talmudica* eddig megjelent és különösen idevágó összes kötetét is. Ha kutatásai folyamán nyelvi nehézségekkel találkoz-nék, azok elosztatása legcélszerűbben a *Lévy*-féle nagy héber szótárral eszközölhető. Ha tiszta képet akar nyerni erről az igen nagyfontosságú kérdéstről, kérjük, ne mellőzze el elolvasni *Guttman* Mihály nagy encyklopédikus művét, a *Clavis*-t sem. Ami a zsidóság történelmi fejlődését illeti, elegendőnek tartjuk, ha a képviselő ur *Yost* és *Graetz* zsidó történelmeit áttanulmányozza. Minthogy a képviselő ur sulyt helyez arra, hogy a zsidóságnak és a kommunizmusnak közös anyaméhből való származását kimutassa, *Mózes öt könyvén* kívül felhívjuk érdeklődését a perzsa háborúra, amelyben a perzsiai kommunizmust zsidó csapatok fojtották vérbe több mint kétezer esztendővel ezelőtt. *Mar-Sutra*-ra, ennek a kommunista-ellenes harc-nak a zsidó vértanujára, azt hiszem, nem kell Lingauer urat külön figyelmeztetni, hiszen *Mar-Sutra* nevét mindenki ismeri. Ugyancsak tisztelettel ajánljuk, hogy ne méltóztassék a kommunista világnézet kialakulásában oly korszakos fontosságú *esszeus-szekták*-ra vonatkozó irodalom áttanulmányozásáról sem megfélekedni s itt mindjárt azt is bátorkodunk megjegyezni, hogy az *esszeusokkal* szemben a zsidóság erélyesen állást foglalt. Ha Lingauer ur és a bizottság néhány tagja esetleg csak törve beszélné a héber nyelvet s nem szivesen olvasna jobbról-balfelé, az esetre, azt hisszük, a *Goldschmidt*-féle német *Talmud*, valamint *Winter-Wünsche* németnyelvű zsidó irodalomtörténete is bizonyosan meg fog felelni annak a célnak, hogy tiszta képet alkosthasson belőlük magának azokban a nagyfontosságú kérdésekben, amelyekre végleges választ adni neki jutott osztályrészül. Nemkülönben a *Sulchan Aruch* német fordítása is segítségére lesz célja elérésében. Ha azonban netalántán németül sem óhajtanak tájékozódni ezekben a kérdésekben a képviselő urak, engedjék meg, hogy a *Sulchan Aruch* magyar fordítását ajánljam jóakaratomba, továbbá a J. M. J. T. évkönyveit és az *Egyenlőség* negyven évfolyamát, továbbá a választ, amelyet *Agoston Péter* népbiztos ur *A zsidók útja* című bolsevik művére *Mi az igazság?* címen adott a magyar zsidóság s benne *Komáromi Sándor* statisztikai kimutatásait. És még egyet, képviselő ur! Lapunknak azt a rovatát, amely — öt esztendő óta szüntelen — a világháború magyar zsidó ka-

lonáira vonatkozó adatokat tartalmazza. Kérjük ne feledkezzenek meg róla. Minden könyvet és minden forrást méltóztassanak felkutatni és felhasználni, de ne használják fel *Agoston Péter* pamfletjét, *Rohling* Talmudját s *Eisenmenger* írásait, mert — figyelmeztetjük az urakat! — hogy ezek a művek és a reájuk vonatkozó egész irodalom teljes terjedelmében megvan könyvtárunkban s ezeknek a műveknek ma már minden egyes sora meg van cáfolva. *Minden szavuk hamisítvány!* Már pedig az önök munkája — ha jól értetjük — nem arra irányul, hogy propagandát csináljanak kétségtelen hamisításoknak, hanem arra, hogy... Hogyan is méltóztatott mondani? Felvilágosító akciót folytassanak...

A zsidókérdés.

Az a párt, amely a hatalomnak és a nemzet sorsáért való felelősségnek a kiscgazdákkal együtt társrészese, a mai válság főforrását a zsidókérdés rendezetlenségében, a türethetetlen helyzet egyedüli orvosságát e probléma gyökeres és intézményes megoldásában látja. Neki tehát nem

nem gazdasági életünk regenerálása, nem a lermelő munkának az egész vonalon való megindítása és biztosítása sürgős, hanem a zsidókérdés megoldása. Helyes. Végre ez egy politikai álláspont,

Itt 5 sort a cenzura törölt.

tehát elismerjük, hogy a zsidókérdés napirendre tűzött. De viszont tisztelettel bátorkodunk kérni annak az elismerését, hogy mi, a legközelebről érdekeltek is hozzászóljunk a tárgyhöz. A döntő határozat, be-cikkelyezett törvény formájában, ugyis rólunk nélkülünk fog meghozatni. De alkotmányos államban élvén, alkotmányosan kormányoztatván és mivel mindezideig még nincsenek hatályon kívül azok a kétségtelen érvényességű törvények, amelyek számunkra a teljes jogegyenlőséget biztosították: engedjék meg nekünk e fölülte kényes, sőt ránk nézve kínos tárgyhöz hozzászólásunk. És pedig azzal a lojalitással, amelyet a történelmi magyar nemzet iránt soha nem muló hálából érzünk és azzal az őszinteséggel, amely nem riad meg ellenfeleink kritikájától.

A mi fölfogásunk szerint zsidókérdés Magyarországon egyáltalán nincs. Zsidókérdés Magyarországon csak addig volt, amíg a hazai zsidóság jogállapoltja bizonytalan, polgárjoga csonka, helyzete a középkor sötét hagyományaihoz mért volt. Mióta *Eötvös József* megalkotta az emancipációt, még inkább, mióta a magyar szabadelvűség hős korszaka megteremtette a recepciót, azóta a szó jogi értelmében zsidókérdésről beszélni nem lehet.

Itt 15 sort a cenzura törölt.

Mi, zsidóhitű magyarok pedig, akik kimondhatatlan fájdalommal hordozzuk nemzetünk gyászát és érezzük sötét végzetének minden terheit, mi

non possu-mus álláspontjára helyezkedünk. Mi önként nem mondunk le egyetlen iótáról sem azokból a jogokból, amelyeket halhatatlan magyar államférfiak bölcsesége és dicsőséges emlékezelű magyar országgyűlések nagylelkűsége számunkra megszerzett. Mi nem vállaljuk el sem a másodrendű polgárjogot, sem az erkölcsi sárga foltot. Sem kulturánk színvonala, sem gazdasági sulyunk és jelentőségünk, sem politikai igényeink és iskolázottságunk bele nem nyugodhatnak ebbe a megalázásba. És emelt fővel valljuk, hogy nem is szolgáltunk rá erre a disztelen figyelemre,

Itt 41 sort a cenzura törölt.

A vörös tenger.

Irta: Pollák Illés.

Az a bizonyos vörös tenger, melyet őseink vagy ötezer év előtt száraz lábbal átgázoltak, hogy bevonuljanak a mítoszról a történelembe, ha nem história, akkor szimbólum. Ami őket kergette és mozgatta, az akkoron még valami ismeretlen, talán csak sejtés volt: a szabadság vágya, talán ez sem még a maga kialakultságában, hanem csak annak ösztönössége. Ez állított talpra egy egész népet, hogy ellenséges népek gyűlölete és üldözése közben válasszon a tenger, a sivatag rémségei és a husos fazekakkal enyhített rabságos élet közt. Azóta évezredek vonultak el felettünk, de az a bizonyos hagadabeli ifju joggal kérde manapság is, hogy mi a különbség apáink nagy utraindulásának viharos éjszakája és a mostani idők éjszakái között? Hiszen Izrael fiai azóta is, ma is véres tengereken keresztül folytatják utjukat és mögöttük azóta is, ma is hájráznak Farao seregei. Az öreg biblia régi mondája több a szimbólumnál is: jövendölés. A zsidók sorsa, hogy a szabadság gondolatát és ennek martiriumát az idők tengerein és sivatagjain végigcipelték és ezért üldözést és gyűlöletet arassanak.

Az ember elszorult lélekkel igyekszik ennek a rejtélynek a megfejtésén. Kereskedők voltak? Azok voltak az összes sémi népek. Babilon kereskedelme egész Indiáig eljutott hajóival, a föníciai karavánok és hajók a Középtenger összes partjaihoz elvitorláztak. Babel, Niniveh és Tyrus hintették el elsőként a mai kultúra magvait és ehnek alig vannak intézményei, amelyeknek ősi csirái nem volnának megtalálhatók a régi sémi kereskedők írott jogrendszereiben. Uzsorások voltak a régi Róma kereskedői s lovagjai, sőt egyes nagy történelmi alakjai is, akik a provinciákat kiszipolyozták. A zsidók ellenben, mikor Palesztinában letelepedtek, földmivelő parasztnép akartak lenni és tudatosan úgy is vonták meg az ígért föld határait, hogy a tengert ne ériék, amelynek kereskedelemre és vagyonszerzésre csábító voltát Egiptomból jól ismerték. Parasztok maradtak is mindvégig és a vagyon méregpoharától csak néhányan ittasodtak meg, akiket Tyrus mesés hite és gazdagsága csábított és akik elkábultak a robogó világforgalom zajától és luxusától. A zsidóság zöme mindvégig puritán paraszti nép maradt.

De békétlenek volnánk és hiján az államalkotó képességnek és radikális, forradalmi hajlamuk, úgy mondják. De vajjon a zsidók bomlasztották-e széjjel országukat, vagy a hatalmas Róma? Róma nélkül ez a kis nép talán ma is ott műveli őseinek földjét, ahová Mózes elvezette és Róma is csak másfél évszázad nehéz harcai után volt képes arra, hogy feltörje ezt a kemény diót, amellyel Pompejus még nem birt és csak Vespasián fia végezhetett. Nos és nem azt vetik-e szünet nélkül ma is szemünkre, hogy mindenütt államot alkotunk az államban, ahova a sors elsodort és ahol tiz zsidó letelepedik, ott kész az új Palesztina? S nem hiszik-e konok hittel mindenfelé, hogy a zsidók országa még Titus alatt sem veszett el, hanem ma is, geográfia és terület nélkül bár, de uralkodik, bevonva az egész világot, miként ama bizonyos arany a lovaszt és a lovát? Az igazság ebben az, hogy a zsidó népnek nagy alkotó energiái az erők átváltozásának törvénye révén azoknak az országoknak felvirágzását segítik elő, amelyekben szabad mozgásuknak tér jutott és kérdezzék meg Sombart professzort, aki igazán nem zsidóimádó, hogy ezeknek a szervező s alkotó energiáknak mit köszön a kultúra. Ami viszont

békétlenségünket illeti, meg a radikalizmusra való hajlámosságunkat, arról mi zsidó, intellektuálisok tudjuk legjobban, hogy népünknek tulontuli tömege, bátran mondhatjuk kilencvenöt százaléka mennyire maradi és minden újítástól rettegő. Mint minden egyéb nép, a zsidó is termel gondolkodókat és prófétákat, csak hogy a mieinket jobban számontartják a többinél.

És itt eljutottunk ahhoz a ponthoz, amely a zsidógyűlöletnek tulajdonképpen forrása és állandó meg-megújító éltetője. Öreg nép vagyunk csupa fiatal közt. Öreg emberre ráunnak, mert ismerik minden vonását, mozdulatát, mondását és mindenről való inhaerens világfelfogását, az európai népek pedig szeretik a megöregedett szülőket is kötelelésre szorítani.

aki megöregszik, annak illik kellő időben meghalni. Az őskorban ezekkel az öregekkel egyszerűen végeztek és még az ókori Rómának is volt egy viszaemlékező ünnepe erre a lélekemelő aggkori ellátásra, mikor nagyszerű szertartás közepette sexagenarii de ponte dejiciebantur, persze már csak in effigie. A földön hely kell és nem illő dolog, hogy valaki túlélje kortársait. Az a kis palesztinai népdudor pedig, mintha az egész világot tul akarná élni, még csak nem is öregszik, sőt sub pondere crescit, gondolkozik, terem, szervez és legnagyobb részében elhagyva minden ősiséget, lelkes, sőt fanatikus fia annak a hazának, amelyben született.

A fajban gyökerezik ez a szívós és mindig megújuló életerő? Ama bizonyos csatakiáltás, amely szerint «nem a vallás, hanem a faj!» felületes és mélyebb szántásra képtelen agyak szüleménye. Mi maradt meg az utolsó kétezer év kavarodása közben az európai fajokból? Micsoda keveredésből állt elő a mai angol, francia, német és olasz nép és miből maga a magyar? Aki a mi magyar népünk származását Pauler, Hunfalvy és Vámbéry alapvető munkáiból ismeri, jól tudja, mennyi hun, avar, tatár, szláv, német, olasz, bessenyő, román, török és még ezeknél is ókoribb nép vegyüléke az. Az előtt, aki ismeri a soha nem nyugvó és semmiféle anyakönyv előtt meg nem álló faji kereszteződés mindent összehányó és újjáalkotó hullámveréseit, nincsenek sem turániak, sem zsidó fajbeliek többé a maguk eredeti tisztaságában és a hazai zsidóság is bátran mondhatja magáról, hogy ő van olyan magyar, mint akárki más, aki ma meg akarja fosztani mgyarságuktól a zsidókat, azokat a zsidókat, akiknek apái ebben az általuk is megművelt anyaföldben és kulturában portadoznak és akiknek tízezrei a haza megvédelmezésében elvéreztek.

Am az is felületesen látja a történelmi tényeket, aki azt hiszi, hogy az ő- és ókori népek, amelyekből a jelen lett, kivestek. Azok mind megvannak ma is és amiképpen a kőkorszaki ember is közöttünk jár még, nemcsak lelkileg és kulturailag, hanem testileg is, azonképpen nem halt ki a mai vegyülék egyetlen ő- és középkori típusa sem. Csak az történt, hogy elvegyültek a többi közt. Ennek az elvegyülésnek és meg nem különbözésnek oka azonban nem a faji, hanem a vallási különbségek részben való megszűnésére vezetendő vissza. Hogy a zsidóság egyetlen tömör egésznek látszik, ezt mégis csak a vallás okozza és nem a faj. A benszülött magyar zsidóság tulnyomórészt arcban, külső megjelenésében és nyelvében annyira magyar, hogy semmi sem emlékeztetne zsidó voltára, ha nem tudnánk a vallását.

Igy tehát mégsem a faj, hanem a vallás az, mi bennünket megkülönböztet, a vallás, amely a kereszténységnek életet adott. Vallásának összes szentségeit

és irodalmát áhíthatának és imadásának tárgyaképpen tiszteli a kereszténység, de azt nem veszi észre, hogy nem lehet Krisztust tisztelni és egyben azt a népet, amely őt a világnak adta, megvetni; nem lehet azt a fajt megvetni, amelynek patriarkái és prófétái tiszteletét tanítják s nem lehet gyűlölni azt a népet, amely még a keresztény tan szerint is kiválasztott nép, ezer más közül kiválasztott arra, hogy az Ur fiának bölcsője és miliója gyanánt szerepeljen.

Kell, hogy az igaz keresztény az Isten kifürkészhetetlen és bizonyára mélységesen bölcs akaratát lássa abban a tüneményben, hogy az Ur ezt a kis népet a történelem mindent megőrlő malomköve között is föntartotta.

XIV. Benedek pápa encyklikája a keresztényi türelemről s a békéről. XIV. Benedek pápa május 3-iki kelettel encyklikát bocsátott ki a püspökökhöz a keresztényi türelemről s a békéről. Az encyklikában kijelenti a pápa, hogy tiszta szívéből megbocsát egyenkint és összesen a katolikus egyház minden ellenségének s így folytatja: Valamennyiüket tárt karokkal fogadjuk s nem feledkezünk meg egyetlen alkalomról sem, hogy — amennyire csak telik tőlünk — jót tegyünk velök. Ezt az eljárást kell követni mindazoknak, akik érdekeseknek akarnak bizonyulni a keresztényi névre ellenségeinkkel szemben, ha azok részéről a háború folyamán megtámadtatásban lett volna is részük. *A pápa ezután felhívja a katolikus sajtót, hogy tartózkodjék minden türelmetlenségtől és heves, durva támadástól, mert úgy a türelmetlenség, mint a hang durvasága homlokegyenest ellenkeznek a kereszténység szellemével s alkalmasak arra, hogy felszakítsanak még be nem hegedt sebeket.*

Itt 3 sort a cenzura törölt.

A zsidó légiók megszervezőjét letartóztatták. Jeruzsálemből írja tudósítónk: Jelentettem, hogy niszán hó 16, 17. és 18. napján a Kothelnél véresre verte az arabs csőcselék a zsidó imádkozókat; a verekezésnek 3 halottja s 188 sebesültje lett. Ma már megállapítható, hogy a lakosságnak ez a legujabb, véres tüntetése a cionisták ellen irányult. Legfőbb ellenségüket bennük látják az arabok. A cionisták ugyanis nem Jeruzsálemre fektetik politikájukban a fősúlyt, Jeruzsálem az ő szemükben csak egy romhalmaz. Ők *gyarmatosítani* akarnak s ezzel a törekvésükkel ott érintik a vidék bennszülött lakosságát, ahol az a legérzékenyebb: a gazdasági téren. A cionistákban az arabs felismeri gazdasági vetélytársát és minden erejével, engesztelhetetlen gyűlölettel küzd a neki kellemetlen s veszélyes konkurrencia ellen. A pogrom alkalmával, amint megírtam, a zsidó légió is beleavatkozott a zavargásokba, aminek az lett a váratlan következménye, hogy az angol katonai parancsnokság *Zebutinszkyt*, a zsidó légió megszervezőjét és angol őrnagyi rangban lévő parancsnokát, valamint a tisztikar nagy részét *letartóztatta*. A letartóztatásra okot az adott, hogy Zebutinszky a történelem után nem volt hajlandó lemondani a fegyveres önvédelemről, az angol kormányzó azonban úgy találta, hogy semmi szükség sincs arra, hogy a zsidók a saját biztonságukra külön intézkedéseket tegyenek s külön karhatalmat tartsanak fenn. A hadbíróság szigorú ítéletét az Arc teljes terjedelmében közli. (F. A.)

Magyar zsidó katonák a világháboruban.

(Az Egyenlőség hadiarchivumának újabb adatai.)

— 31914. Frei Dávid, népi. tűzmeister a volt cs. és kir. 31. nehéz tarackezredben, 51 hónapot töltött megszakítás nélkül a harctéren. Kitüntetései: bronz vitézségi érem, koronás ezüst érdemkereszt, koronás vaskereszt. — 31915. Grünfeld Viktor, hadnagy a cs. és kir. 69. gy. e.-ben. Kitüntetései: Károly-csapatkereszt, német vaskereszt, bronz vitézségi érem, II. o. ezüst vitézségi érem, I. o. ezüst vitézségi érem, arany vitézségi érem. — 31916. Reich Ede, hadnagy a m. kir. 30. h. gy. e.-ben, 2 évi harctéri szolgálat után Bukovinában elesett. — 31917. Wallenstein Oszkár, főhadnagy a m. kir. 24. h. gy. e.-ben. Kitüntetései: bronz vitézségi érem, II. o. ezüst vitézségi érem, I. o. ezüst vitézségi érem, bronz Signum laudis, ezüst Signum laudis, Károly-csapatkereszt. — 31918. Rosenbaum Sándor, gyalogos a volt cs. és kir. 37. gy. e.-ben, 1915 április 5-én Nagy-Berezna mellett roham alkalmával 3 lövést és 1 szurást kapott s rokkant lett. Kitüntetése: I. o. ezüst vitézségi érem. — 31919. Rosenbaum Elek, a 7. utászszázalóalj utásza, 2½ évi arcéli szolgálat után harctéri sebesülésébe belehalt a debreceni vöröskereszt-kórházban. 1918 február 4-én. — Kitüntetése: bronz vitézségi érem. — 31920. Stein Frigyes, a volt cs. és kir. 7. vadászszázalóalj vadásza, 66%-os rokkant. — 31921. Báder Lipót, a cs. és kir. 90. gy. e. főhadnagya, 26 hónapot töltött az arcélen. — 31922. Dr. Róna Nándor főorvos (Makó), 1914—16 csapatorvos volt a 30. tábori vadászszázalóaljnál és erődorvos a 6. vartüzérszázalóaljnál, 1917—18 a máltai lovagrend II. sebészcsoportjában teljesített szolgálatot. 1915-ben megsebesült. Kitüntetései: Signum laudis a kardokkal, koronás arany érdemkereszt, I. o. vitézségi érem, Károly-csapatkereszt, sebesülési érem, a máltai lovagrend érdemkeresztje. — 31923. Duneitz Marcel, e. é. ő. tizedes a m. kir. 1. h. gy. e.-ben, 1914 szept. 6-án az orosz harctéren elesett. — 31924. Duneitz Géza, tizedes a volt cs. és kir. 32. gy. e.-ben, 1915 márc. 6-án az orosz harctéren elesett. — 31925. Duneitz Sándor, e. é. ő. szakaszvezető a volt cs. és kir. 23. gy. e.-ben, 1917 július 23-án az orosz harctéren elesett. — 31926. Preiss Zsigmond, gyalogos a volt cs. és kir. 68. gy. e.-ben, 9 hónap arcéli szolgálat után, az orosz fronton féllábát elvesztette. — 31927. Lang László, honvéd a m. kir. 29. h. gy. e.-ben, 3 évi arcéli szolgálat után sebesülten orosz fogságba került. — 31928. Guttman Ernő, zászlós a volt cs. és kir. 51. gy. e.-ben, 1916-ban az olasz arcélen elesett. Édesanyja: Guttman Adolfné ebbe beleőrült és helehalt. — 31929. Gáspár Sándor (Hatvan), e. é. ő. tizedes a volt cs. és kir. 60. gy. e.-ben, tizenhárom hónapi, megszakítás nélkül való arcvonalszolgálat után, 1916 augusztus 10-én a Dnyeszter mellett orosz hadifogságba került, amelyből 1919 októberében szabadult. — Özvegy Fleischer Józsefné, 88 éves szalkszentmártoni (Pest vm.) lakos fiu-unokái közül 15 volt frontkatoná. Névszerint a következők: 31930. Mészáros Ferenc, hadnagy a volt cs. és kir. 68. gy. e.-ben, 1916 június 6-án az orosz harctéren elesett. — 31931. Mészáros Dezső, hadnagy a volt cs. és kir. 38. gy. e.-ben. Kitüntetései: Signum laudis, arany érdemkereszt, koronás arany érdemkereszt. — 31932. Mészáros László, tizedes a volt cs. és kir. 25. gy. e.-ben. Kétszer megsebesült. Kitüntetései: bronz vitézségi érem, II. o. vitézségi érem. — 31933. Fleischer Nándor, szakaszvezető a m. kir. 29. h. gy. e.-ben. Az orosz harctéren megsebesült. Kitüntetése: vaskereszt. — 31934. Fleischer Nándor, gyalogos a v. cs. és kir. 32. gy. e.-ben. Egyszer megsebesült. — 31935. Baumgartner Ferenc, honvéd a m. kir. 1. h. gy. e.-ben, résztvett az első orosz hadjáratban. — 31936. Baumgarten József, honvéd a m. kir. 1. h. gy. e.-ben, orosz fogságba esett. — 31937. Székely Ede, gyalogos a volt cs. és kir. 68. gy. e.-ben, résztvett az első orosz hadjáratban. — 31938. Székely Lajos, gyalogos a volt cs. és kir. 32. gy. e.-ben, orosz fogságba esett. — 31939. Székely Jenő, tűzér a volt cs. és kir. 18. hegyi tüzérezredben, Bukovinában megsebesült. — 31940. Singer József, őrző a m. kir. 1. h. gy. e.-ben, az olasz harctéren négyszer sebesült meg. Rokkant. Kitüntetése: bronz vitézségi érem. — 31941.

Könnyelműség lenne, ha viselt nyakkendőit eldobná. Kifogástalanul kifordítja vagy alakítja **Etus nyakkendő-varrodája** Budapest, VII. Rózsa-u 26. II. 24. (A Király-utca közelében.)

Fleischer József, honvéd a m. kir. 1. h. gy. e.-ben, résztvett az orosz és az olasz hadjáratban. — 31942. Fischer Albert, tizedes a m. kir. 1. h. gy. e.-ben, résztvett az orosz és az olasz hadjáratban. — 31943. Ferenczi Benő, gyalogos a volt cs. és kir. 3. gy. e.-ben. Megsebesült. Kitüntetése: bronz vitézségi érem. — 31944. Steiner Benő, honvéd a m. kir. 4. h. gy. e.-ben, orosz hadiogságba esett. — Ugyanennek a családnak a sarja még 31945. Fleischer Miklós is, a v. cs. és kir. 32. táb. tüzérezred tüzemestere, aki résztvett az olasz s az orosz hadjáratban.

(Folytatjuk.)

Felhívás a rabbikhoz!

Az Országos Rabbiegyesület Elnöksége a Magyarországi Izraeliták Országos Irodájának 44748. sz. alatt, 1920 június 21-én kelt átirata értelmében közli, hogy a Védő Ligák Szövetsége

pályázatot hirdet egy, legfeljebb husz szóból álló imára vagy fohászra és egy, legfeljebb 10 szóból álló jelmondatra. A pályázati hirdetésből közöljük a következőket:

„Ugy az ima vagy fohász, mint a jelmondat azt a gondolatot fejezze ki, hogy minden törekvésünk elrablott országrészeink visszafoglalására irányuljon és addig nem lesz pihenésünk, míg hazánk újból egységes nem lesz.“

„A Védő Ligák Szövetsége arra törekszik, hogy az elfogadott imával, fohással kezdődjék mindennap minden iskolában, az elemitől kezdve az egyetemig, a tanítás és előadás; azt akarja, hogy minden istentiszteleten, minden gyűlésen, összejövetelen annak ünnepléses elmondásával kezdődjék a szertartás, tárgyalás, tanácskozás; hogy a templomban és tanteremben épp úgy, mint a nemzetgyűlésen, a törvényhatóságok, városok, községek, társaságok, testületek, egyesületek, egyletek, bizottságok ülésein, bíróságok tárgyalásain, bankok, részvénytársaságok ülésein az első szó szédarabolt hazánkhoz és rab testvéreinkhez való törhetetlen ragaszkodásunk kifejezése legyen.“

„A jelmondat az a célunk, hogy az minden megjelenő nyomtatványon rajta legyen, hogy minden újság, folyóirat minden számán, minden könyvön, füzetben, hatósági vagy magánhirdetményen, falragaszon és minden, még a legjelentéktelenebb nyomdaterméken is a jelmondat hirdesse hazánk visszafoglalására irányuló törhetetlen akaratomat és elszántságunkat.“

A pályázatok, név és lakás megjelölésével, jelígyes borítékban, f. é. július 20-áig a Védő Ligák Szövetségének címére — Budapest, VIII., Esterházy-utca 4. sz. — küldendők.

A beérkezett összes pályázatok megőrzés végett a Magyar Nemzeti Múzeumnak adatnak át.

Pályadíj kitűzve nincs, a hazafias lelkesedés művéhez anyagi érdek nem tapadhat.

A pályanyertes ima, fohász és jelige szerzője részére a szerzőséget elismerő okiratot állít ki a Védő Ligák Szövetsége.

Midőn pályázathirdetést és annak föltételeit a kartársakkal és hívekkel ezúton közlöm, kérem és fölszólitom azokat, akiknek az Úr szívébe adta, hogy gondolatokat formáljanak és eszméket érleljenek, — hogy a nemzeti lelkesedés ezen művében is résztvegyenek és hazafias érzületük termésével a szent oltáron áldozzanak.

Budapest, 1920 június 24-én.

Az Ore elnöksége nevében:
Hevesi Simon dr.,
rabbi.

Gyöngyszemek a talmudból és a midrásból.

Irja: Szabolcsi Lajos.

Minden szerencsétlenség abból származik a világon, hogy egyik ember sem tudja magát beleképzelni a másik helyzetébe.

*

Kövessd el! Kövessd el! kiált a sátán feléd és előtted ugrál láthatatlanul, míg csak el nem követted a bűnt. Azután odasomfordál melléd és azt suttozja bánatosan: De nagyot vétkeztél! De mélyre estél!

*

A zsidó próféták mindig meggyászolták ellenfeleik bukását. Ha pogány Moab szenvedett, ha bálványimádó Tirus megingott, felhangzott a jeremiási és az ezékiéli ajakról a résztvevő panasz. De hol volt a pogány próféta, ki meggyászolta volna Izraelt?

*

Ha földi ember megharagszik rád és el akar pusztítani, akkor elküldi éretted az ő poroszlóját. És az kikutatja a lakhelyedet, a nyomodba veti magát és üldöz, üldöz, s te addig menekülsz előle, amíg össze nem törsz.

De más, ha az Úr rendeli el a te pusztulásodat. Akkor az ő angyala, vagy az, akit elküld rontásodra, nem ered utánad, nem vesz téged üldözőbe. A romlás, mely neked van szánva, megáll egy helyen és te vagy az, aki közeledsz feléje. És nem tudsz megállni, nem tudsz eltérni, nem tudsz kitérni jobbra vagy balra: vár az örvény, nyugodtan és némán és te nem nyugszol, míg beléje nem hullottál.

*

Vigyázz, Izrael! Ne higgy a szép szónak, a hízélgésnek, annak, aki mindenféle ürügy alatt barátokozni akar veled. Volt már nekünk ilyen hízélgők: Bileám, aki majdnem felolvadt a szép szavakban, amiket reánk szórt. És mi mégis tudjuk: azért jött ő, hogy megsemmisítse Izraelt.

*

Nem hiszel a végzetben, a sorsban, Isten rendelésében? Egy skorpiót láttam tegnap a folyó partján. A mérges rovar lemászott a vízhez és mivel nem tud uszni, megvárta, míg egy béka uszott arra. Ráugrott a varangy hátára és áthajózott rajta a tulsó partra. Egy szénahordó jött ott a tulsó partra, ahol a skorpió kikötött. És ez megvárta, míg a férfi eléje ér, azután megmarta a sarkán és egy csipéssel megölte azt az embert.

Nem kerülhette ki a sorsát.

*

— Láttam, Paposz, ma reggel, midőn a zsinagógába mentél, megütött egy római. Mit feleltél neki?

— Ott nem feleltem semmit. Mentem tovább, a zsinagógába és siettem elmondani az áldást a reggeli imában: «Dicsérettessél örökkévaló Isten, aki zsidónak teremtettél».

*

Ne bontsátok le a régi templomot addig, míg az új fel nem épült.

*

Vannak városok, melyek azért dőlnek romba, — tanítják mestereink — mert rosszul fizetik a tanítóikat. Emberek, kik nem gondoskodnak róla, hogy a tanító tisztességesen megélhessen, maguk is elpusztulnak.

Ldstr. Uhr Ábrahám Adolf.

A jasioniowi dombok vérrel áztatott zöldjét már messziről láthatóan fehér nyírfakeresztek százai tarkítják. A remekbe készült cifra tölgykapun komor felírás: «Vilmos bakák temetője». Borsod és Kassa színe-virága, sok derék vitéze porladzik a hant alatt; és mennyi köztük az a bizonyos faj! Ide jöjjetek és nézzétek a «számarányt», akik dühtől elvakultan szidjátok a zsidót, aki csak nyereszkevel a háborun és a hinterlandi irodákban lapult meg.

A kaputól balra a harmadik sírnak a felirata fájdalmasan tűnik ki a többi közül:

ITT NYUGSZIK
LDST. INFT. UHR ÁBRAHÁM ADOLF 23. SZÁZAD
12 GYERMEK ATYJA
MEGHALT A HAZÁÉRT
1916 OKT. 1-ÉN.

Uhr Ábrahám Adolf! Te szegény, törődött, kassai őszeres zsidó! Hogy emlékszem nyugtalan, ijedt, apró szemeidre, alázatos hangodra, hosszú fekete szakálladra, amit parancsnokunk különös engedelmevel viselhettél — «forsritt» dacára! És hogy emlékszem szomorú történetedre, te szegény ócskás zsidó!...

Reserva zászlóalj voltunk és egy újonnan érkezett menettől került hozzánk Ldstr. Uhr Ábrahám Adolf. Először akkor láttam, mikor egyszer a kvártélyokat vizitáltam és a bakák fiatalabbja avval szórakozott, hogy Uhr szakállát ráncigálta és a katonasapka alatt hordott kis bársony sapkáját piszkálta. Uhr zavartan mosolygott és esdeklőleg pislogott felém. Parancsnokunk: Sobotic Emil kapitány, az ezred legkiválóbb katonája megdorgálta a bakákat és megszokott kedves, jóízű modorában megmagyarázta, hogy a zsidó is bajtárs, ha még olyan hosszú is a szakállá. Meg is becsülték a bakagyerekek ezentúl a szakállast, aki velük együtt ásta a soha elkészülni nem akárho állást, hordta a nehéz szálfákat az erdőből, velük élt... és velük halt.

Szeptember derekán beteg lett Uhr. 46 éves szíve nem bírta a nehéz munkát, de nem akart kórházba menni, mert ő volt kiszemelve a közeledő nagy ünnepekre előimádkozónak. Nagy szó ez, nagy megtiszteltetés, tiszt urak is fogják hallgatni az imát, nem lehet cserbenhagyni a zsidókat. De azért maródiviziten beirtam neki a «leichter Dienstet». Lassacskán úgy ahogy rendbejött; a Hilfspatzomon rendezett újévi istentiszteleten már jól bírta szusszal Ldstr. Uhr, az előimádkozó. Nagyon biztatott, hogy milyen szép lesz a Kolnidre!... Szegény Uhr!... Kolnidrere elpusztult a zászlóalj, minjéne élén az előimádkozóval. Odafent a hősök mennyországában jöttek tán össze, ott zokogta el az ovinu malkénu sirámail Ldstr. Inft. Uhr «az előimádkozó»...

Gyötrelmes napok voltak. Szomszéd ezredünk frontját mélyen benyomták. Ezredünk felfogta az oroszok áradatát és sietve foglalt el egy hátsó állást. Hajnali öt órakor, dermedtő havas esőben, nyakig sárban indultak a Vilmos bakák ellentámadásra.

Egész nap állt a harc minden borzalmával a vitás 406-os Kote körül. Délfelé láttam Uhrt. Roskadozó térdekkkel vonszolta szegény jó Haber Vilit, sulyosan sebesült és később hősi halált halt parancsnokát. Fáradt volt és éhes, sáros és tépett, sápadt arcára tüzrózsákat festett a «Gefecht» izgalma. És ment vissza a tűzbe... Hogy üresen ne menjen: egy bajtársával láda municiót cipelt rudon... Estig dult a harc... gigászi küzdelemmel visszavettünk minden állást... És maradtunk vagy kétszázan...

Azután szomorú napok jöttek. Temettünk, — mily borzasztó a visszaemlékezés — és exhumáltuk a szerie hevenyészve bekapart hősöket, hogy diszes maradandó temetőben örökig hirdessék a magyar baka önfeláldozó hősiességét.

Ugy találtuk meg bozótba, sárba hullva szegény Uhr Ábrahám Adolfot...

Kivérzett, sápadt arcát a «sturm» extázisa és a halálos kín torzította el.

Semmi kétség, hisz az egész ezredben csak neki volt szakállá, mely most véresen, csapzottan hullik alá keskeny mellére... És ott nála a levelek... Kedves férjem... az Uristen oltalmazzon... a gyerekek jól vannak... mind a tizenkettő...

Szomorú történet... Egy a sok ezer közül.

Dr. Réz Béla.

A zsidó himzőiparműhely.

Eddig mindössze néhány szükségzavú hír számolt be a munkájáról, ma pedig meggyőződhattünk róla, hogy szép és ígéretes kezdettel állunk szemben.

A himzőiparműhely első gyakorlati megvalósítása a Kulturothon nagyszabású programjának. Szerény keretben, szegény anyagi eszközökkel indult meg, de eredményei máris többet jelentenek biztató ígéretnél. A Horvát Ákos cég nagylelkű kezdeményezése vetette meg az anyagi, Frisch Ármin dr. munkája pedig a szellemi alapját. A Kulturothon Munkácsy-utcai épületének egyik földszinti szobájában talált elhelyezést.

Itt 5 sort a cenzura törölt.

A szobában végig asztalok. Mellettük fiatal lányok. Színes himzések fölé hajolnak. Zaj és feltűnés nélkül végzik munkájukat. Az egyik asztalon 15 izléses matyópárna, az első kész rendelés, melyet most fognak elszállítani. A többi rendelésen még dolgoznak. Ezenkívül háromheti munka eredményeképpen diszpárnák, függönyök, terítők, himzett gyermekruhák, mellénykék, aszur- és madeiramunkák várnak elszállításra. A tervek modernnek és magyarosak.

A növendékek száma 18, közülök 14 önálló munkás, jórészt érettségizett lányok, egyetemi hallgatók rendszeres heti fizetéssel, kik megrendelésre és raktárra dolgoznak, 4 pedig kezdő, ki hazulról hozott anyagon tanul. Mintegy tizenkét növendék, ill. önálló munkás Kovács Viktor váci-utcai üzlethelyiségében dolgozik külön technikai oktató (Lázár Olga) vezetése mellett. Az iparműhely vezetője s a ervek készítője Trostler Gizella, a kitűnő iparművész. Mihalik tanár neves tanítványa, rajzolója Losonczy Annie, anyagkezelője Gross Irén. A műhely mostani szervezete ideiglenes s csak első fázisa egy kész, kidolgozott programnak. Őszre batik-, ötvös-, művirágosztályok, egy varroda, később pedig központi vezetés alatt álló fiók-műhelyek felállítását tervezik. A gyakorlati munkát elméleti előadások fogják alátámasztani, egyúttal pedig a műhely életét nemcsak formájában, hanem szellemében is a zsidó kultúrét egészébe beleilleszteni.

A magyar zsidóság a közgazdaságban.

Írta: kemenesmihályfai Deutsch Antal.

A XIX. század elején megengedték a zsidóknak, hogy kézművességgel is foglalkozzanak, sőt megígérték nekik, hogy zsidó ipartestületekbe is tömörülhetnek. Erre azonban nem került sor. A bécsi kormányok, amelyek Magyarország javát mindig alárendelték az osztrák koronatarományok érdekeinek, az Alsó-Ausztriában, Morvaországban és Csehországban létesített ipartelepnek érdekében csirájában elfojtottak minden hasonló magyar vállalkozást. Másrészt a majdnem kizáróan német és katolikus hazai céhek nem voltak kaphatók arra, hogy másvallásuakat körükbe fogadjanak. Ezek a viszonyok magyarazzák a zsidó iparosok és kézművesek kis-számát. A zsidók maguk is érezték ennek a visszasságát és változtatni akartak rajta. Ez az igyekezet vezetett a zsidó kézműves- és földműves-egyesületek alapításához, ami rendkívül sokban hozzájárult az ipar és földművelés fejlesztéséhez.

Sokkalta gyorsabban és könnyebben érvényesültek a zsidók a kereskedelemben. A magyar nép a szó szoros értelmében ellenérzéssel volt minden gazdasági tevékenység iránt. Tudni sem akart róla. Magatartása csodálatos módon hatással volt a kereskedéssel foglalkozó szerbekre is, akik, mihielyt megvagyonosodtak, feladták üzletüket és földbirtokot vásároltak.

Ez a pillanat, amelytől a zsidóknak a nagykereskedelemben való térfoglalása számítható. Dolguk kétségtelenül nem volt könnyű. Mindenekelőtt az utak elégtelensége és a hajózás hiánya hátráltatta őket, azután az a szokás, hogy az áruk vétele, eladása csak országos vásárokon történt, végül pedig az, hogy az adásvételnek csereüzlet-jellege volt, amennyiben a kereskedők áruikat nyersanyagra cserélték fel a vásárokon. Károsan befolyásolta a forgalmat még az is, hogy a váltó- és hiteltörvény csak 1843-ban készült el. Leginkább nyersanyagokkal, gabonával, gyapjuval, dohánnyal, pehelyel és bőrrel kereskedtek s csak kevesen textiláruval. Negyedszázaddal utóbb már egészen jelentékeny keresetük volt. Wodianer Sámuel és Ullmann M. (később Sztányi) lettek az első bankár-cégjei az országnak. Ezek Bécsben is szerephez jutottak. 1846-ban Pesten megalakult a Nagykereskedők Egyesülete s harminchat tagja között már huszonhat volt a zsidó cég. Névsoruk ez: Ullmann M., Boskowitz L. József, Wodianer és Fia, Kunewalder Fivérek, Boskowitz Emanuel, Herz J. és Pollák M., Kánitz M. L. és Fia, Breisach Hermann, Wodianer Rudolf, Schulhof A., Lichtenstein és Fiai; Cahen A. M., Stern D. örökösei, Ponggen Abrahám, Koppély Fülöp, Wolf J., Kern és Fia, Kadisch J., Lackenbacher Fivérek, Herzfeld Dávid, Fischl Sámson, Löwy Hermann, Ullmann G., Mandl Joachim, Honig Vilmos és Kassowitz J. H. Ezek közül a cégek közül 74 év múltán egyetlenegy sem létezik már. Eltűntek. Utódaik egy része a mezőgazdaságra adta magát, többségük azonban válságba jutott és feloszlott. Két kereskedelmi testület is volt akkor Pesten és pedig egy keresztény és egy zsidó. Az előbbinek 245 tagja volt, az utóbbinak 136. Arra, hogy a zsidó kereskedők milyen viszonyok között éltek akkor, az a beadvány vall, amelyet a zsidó kereskedelmi testület intézett 1847-ben a városi tanácshoz. Azt kérte benne, hogy a testület tagjainak átlagos adóját ne nyolc forintban, hanem csak hétben állapítsák meg.

Ezek a számok ma az ötven-hatvan százalékos hadiadó és vagyonadó korában egészen furcsán hatnak.

De milyen terjedelmű is volt az akkori magyar kereskedelmi forgalom, amelyet az osztrákok önérdéket hajszoló és rövidlátó politikája minden módon szorongatott? Husz-huszonnégy milliós behozatallal szemben 25—29 millió volt a kivitel.

A magyar nemzeti élet ujjaszületését megelőző néhány esztendő reformtervekkel volt tele, amelyek valamennyien Széchenyi Istvántól, a legnagyobb magyartól származtak és az volt a céljuk, hogy egységes, Pesten összerutó vasuti és uthálózat, folyamszabályozás, a tengerrel való összeköttetés megteremtése, a kereskedelem felszabadítása és ipari telepek gyors létesítése révén szolgálják az ország gazdasági érvényesülését. Tényleg gyors fejlődésnek indult minden. Megnyílt az első magyar ipari kiállítás Pesten, védőegylet alakult az osztrák ipari termékek behozatalának megakadályozására, majd takarékpénztárak és bankok alapításával letették a későbbi nagy hitel-szervezet alapkövét. Az első bank, amely Pesten alakult, a Pesti Magyar Kereskedelmi Bank volt s alapításában legnagyobb szerepe zsidó nagykereskedőnek és bankárnak, Ullmann M.-nek volt. Teljes évtizeden át versenytárs nélkül dolgozhatott a bank, mert a politika vezető személyeségeinek csodálatos módon nem volt érzékük a bankok nagy jelentősége iránt s ha pénzügyi és hitelkérdésekkel foglalkoztak, csak jegybankra, még pedig több jegybankra gondoltak. A takarékpénztárak létesítésének gondolata mégis nagyon népszerűvé lett s csakhamar az ország számos vidéki városában alakultak takarékpénztárak, így a többi közt Budán is, ahol újra csak zsidó, Koppély Fülöp (később Harkányi) állott az alapítók élére. Ugyanerre az időre esik Goldberger Sámuel F. és Spitzer Gerzson kékfestőgyárainak alapítása is, továbbá több kisebb bőrcserzőcég alakulása. A vidéken is jelentékeny kereskedelmi cégek rendezkedtek be. A legismertebbek közülük a Deutsch Ignác, Wallfisch és Bing cégek Aradon, Eisenstädter, Gott-hill és Herz Temesvárt, Weisz és Ráth Szegeden, Engel és Schapringer Pécsen, a Strasser és König-cég Győrött, Pappenheim és Bettelheim Pozsonyban, Guttman Kanizsán, Holländer Eperjesen, Schey Kőszegen és a ma is hatalmas Wolf-cég Kismartonban. Ezek a kereskedők az árukereskedelmet a pesti, vagy a győri, mosoni és komáromi központokkal való állandó érintkezésben üzték és főként gabonát szállítottak Ausztriába.

A szabadságharc alatt és az azt nyomom követő nemzeti elnyomás idején halálos csönd borongott az országban. A bécsi kormány csak az ötvenes évek közepe táján fogott hozzá, hogy gazdasági könnyítésekkel, ut- és vasutépítésekkel, az Osztrák-Magyar Bank fiókinézetének alapításával valamivel elviselhetőbbé tegye a helyzetet. Mindez azonban édeskevés volt: Bécs készakarattal hanyagolta el a magyar érdekeket az osztrák érdekek javára.

A Magyarország és Ausztria között évszázadokon át leeresztett vámsorompó eltávolítása után mégis elevenebbé vált a kereskedelem. Kereskedelmi és iparkamarákat létesítettek, megalakult a Pesti Lloyd Társulat, az első kereskedelmi főiskola, a pesti kereskedelmi akadémia s mindezekben az alapításokban Kern Jakab vezetésével a zsidó kereskedői kar tevékenyen részt vett. A legérdekesebb alapítás mindenestre az Első Magyar Biztosító Társaságé, amelynek érdekében Lévy Henrik (a későbbi Lévy báró) az ország minden tekintélyét mozgósította. Ez a zsidó ötletéből megvalósult alapítás par excellence magyar vállalkozássá lett és negyven éven keresztül, Lévy vezetésével, óriási szolgálatokat tett az országnak.

(Folytatjuk.)

Egy kaliforniai magyar zsidó az amerikai gyűjtésekről és a magyarországi eseményekről.

A magyarországi nyomorgók és inségesek megsegítésére nem elegendő, ha a háboru alatt lerongyolódott, elszegényedett polgárság föláldozza nélkülözhető kevés fillérkéit. Valutánk mai szomorú értékelése mellett különben is édeskeveset jelent, ha százezrek vagy milliók összejönnek. Magyarország mai állapotában, amikor ezernyi megoldásra váró probléma tornyosul a pénzügyek kezelője elé, kénytelen számolni a külföldről érkező pénzsegítségekkel. Ezek sorában elsősorban az amerikai magyaroknak részvételre kell gondolnunk, akiknek módjukban áll, hogy dollárjaikkal hathatósan segítségünkre lehessenek. Az Amerikában élő magyarok és közöttük a magyar zsidóknak ilyen arányú tevékenységéről érdekes adatokat mondott el Mr. Davie Róth, aki most néhány napra hazaérkezett Magyarországra, itt megnősült és visszautazott Kalifornia Los Angeles nevű városába, ahol egy nagy iparműhely és szálló tulajdonosa. Mr. Róth a gyűjtésekről a következőket mondotta el munkatársunknak:

— Mindenekelőtt meg kell mondanom, hogy Amerika kezd kimerülni a folytonos adakozásban. A gyűjtések a háboru elején kezdődtek meg, amikor a belgák fölsegítésére szinte hihetlenül nagyarányú mozgalmakat kezdtek meg. Hónapokon és éveken keresztül tartott ez a mozgalom, amely végeredményében legalább is félmilliárdot hozott a belgák számára. Azután a különböző vöröskeresztek, Red Cross-ok számára gyűjtöttek, az oosz összeomlás után a lengyelek segítésére kezdtek újabb mozgalmakat, majd pedig a világháboru befejezése után a központi hatalmak inségesei támogatására gyűjtöttek nagyobb összegeket. Különösen a bécsiek nyomoráról terjedtek el megdöbbentő hírek és a magyarok számára akkor kezdődtek kisebb akciók, amikor itt már kiütött a bolsevizmus. Erre minden gyűjtési mozgalom abban maradt, mert az amerikaiak szemében gyűlöltebb fogalom a bolsevizmusnál nincsen.

— Mult év augusztusában, amikor a magyarországi proletárdiktaturának megdőlteről hírek érkeztek, megindult Magyarország javára a gyűjtési mozgalom. Gyűlések, meetingek egymást érték, a magyarok megrendítő nyomoráról röpívek, képeslapok, füzetek készültek és alig akad olyan amerikai ház, amely ne kapott volna ezekből az agitációs füzetekből. Ezeket az akciókat jórészt magyarországi zsidók csinálják, a bizottságokban ők ülnek benn, de ebben nincsen semmi célzatosság. Amerikában nem ismernek faji kérdéseket, még kevésbé pedig felekezeti kérdéseket. Az amerikai, amikor jótékony célra adakozik, nem azt nézi, hogy ki részesül a pénzből, keresztény, vagy zsidó, csupán azt tartja fontosnak, hogy szegény embert támogatassanak vele. A magyarok akciója újabb lendületet adott az amerikai jótékonykodási mozgalmaknak.

— Az amerikai zsidó egyesületek, amelyeknek különben nincs semmiféle faji jellegük, hanem kizárólag vallásos célokat szolgálnak, előljártak a gyűjtésben és adakozásban. Természetes, hogy ezek az egyesületek sem zsidókat akarnak kizárólagosan segíteni, hanem inségeseket.

— Voltak gyűjtések, amelyek kizárólag zsidó célokat szolgáltak. Megdöbbentő adatok érkeztek ugyanis a keleteurópai zsidók nyomoráról. Erre a

célra az amerikai társadalom éppen olyan egységesen adakozott, mint minden más célra. Felekezeti szempontok nem érvényesülhetnek Amerikában és bár az Óceánon túl is teljes a tájékozódottság az itthoni állápotok felől, senki sem fog akadni, aki politikai irányok érvényesülése miatt jótékony célra szánt dollárjait megvonná. Amerikában különben csak mosolyogni tudnak azokon a dolgokon, amiket itt mostanában nagy problémákként kezelnek. Hova vezetne például, ha Amerikában felvetnék a faji kérdést. Hiszen ott mindenfajta ember képviselve van és a legvadabb dolgok jönnek ki ilyenből. Amennyiben mégis van faji kérdés, az a feketékkel és sárgákkal szemben jelentkezik, de természetesen nem veszedelmes formában. Ennek pedig szemellátható gazdasági okai vannak, mert a néger, kínaiak és japánok igénytelen életmódjukkal leszorítják a munkabéretet. A faji kérdésnek különben is csak gazdasági hátterük van és éppen ezért csakis gazdasági eszközökkel oldhatók meg. Amerikában nem kételkednek benne, hogy a magyarországi események csak muló jelenségek. Magam is meggyőződtem róla, hogy az emberek nem járnak már estefelé azzal a szomorú arckifejezéssel az utcákon, ami ideérkezésemkor, tíz nap előtt annyira feltűnt nekem. A nyugalom itt is bekövetkezik és a forradalmi láz elmúlik.

Itt egy cikkünket a cenzura törölte.

A vágszeredi zsidó polgári iskola megnyitott 1887-ben.

*

Ferenc József király 1888. február havában 100 forintot adományozott a pesti zsidó leányárvaház és a népkönyvtára részére; március havában ugyancsak 100 forinttal jutalmazta a budai zsidó nőegyletet.

*

Vármezőn (Szilágym.) 1888. februárban Feigenbaum Bernát zsidó polgárt választották meg bírónak — az egész község örömeire.

*

Weisshaus Gyula hitsorsosunk 1888. februárban Nyirbalkányon (Szabolcsm.) 40 öfát osztott szét a község szegényei között.

*

Neményi Ambrus kiváló publicistát 1888. februárban Tasnád díszpolgárává nevezték ki.

Hamisfogakat

brillians, arany, ezüstöt bármely hirdetett áránál drágábban veszek. Mendelsohn ékszerész, IX., Ferenc-körtút 1. sz.

Hajszálakat

hölgyek arcáról, karjáról végleg kiirtja fölértéssel Pollák Sarolta kozmetikus, Budapest, VI., Andrássy-ut 38. „Miracle” hajeltávolítószert szétküldése utasítással. Szépségápolás. Szemölcsirtás. Fagykezelések.

A pesti izraelita hitközség előljárósága által egyedüli שו"ס-nak elismert

szalámi és füstölthús gyártmányok csak a Budapesti Szalámi és Hentesárugyár-ban

Budapest, VII., Dob-utca 18. Telefon: József 34-10. szerezhetők be. **Szállítás vidékre is.**

HIREK

Csillag Miksa doktor.

A legutóbbi hadifogoly-csoportok egyikéből Németh István csurgói származású 19. gy. ezredbeli tizedes a fogadó-bizottság előtt visszamaradt társai nevében előadta, hogy dr. Csillag Miksa orvos, a 19-es közös ezredből, Namaugan fogolytáborban, Turkesztánban három járványkórház vezetője. Valósággal emberfeletti munkát végzett a betegek megmentése érdekében, úgy, hogy valamennyi beteg az ő kezelésének és gondos ápolásának köszönheti életét. Minden felesleges pénzét az éhezők és szegények felsegítésére fordította, éjjelt nappallá tett, hogy tőle telhetőleg enyhíthesse a betegek és nélkülözők szenvedéseit. A hazaérkezők szinte a csodával hasonló szeretettel beszéltek róla és üzenetet hoztak szülei részére.

— Dolgozzunk tehát egyetértéssel a haza érdekében: ezzel a felhívással zárta be válaszában Haller István dr. vallás- és közoktatásügyi miniszter, amit f. évi június 1-én Nyiregyházán az előtte tisztelgő felekezetek sorában megjelent zsidó küldöttségnek adott. E küldöttséget, melyben az orth. hitközséget elnöke képviselte, Bernstein Béla dr. vezette Haller István elé. A vallásügy és a közoktatásügy két bibliai ezüstkürtje van a miniszter kezében, — mondta Bernstein dr. — E két szerv kapcsolata azt jelenti, úgy kell lennie, hogy a közoktatás a legalsó foktól a legfelsőig azon a szilárd erkölcsi alapon nyugodjék, mely Egy Istent és Egy emberiséget ismer; azon a valláserkölcson, amely tilt minden gyűlölködést, boszuállást, erőszakosságot, de megértést, engesztelődést és testvériséget követel; azon a valláserkölcson, mely egy hazának minden becsületes, jóra való fiát munkába állítja a közös, szent célokért. Ezen az alapon állunk mi is, az ősi zsidó vallás hívei, — mondotta tovább Bernstein dr., — akik minden szenvedésen, minden megpróbáltatáson keresztül, melyet e szomorú idők ránk mérnek, tántoríthatatlanul megmaradunk vallásunkban és rendületlenül kitartunk hazaszeretetünkben. Ezt hirdetjük templomainkban, ezt hirdetjük iskoláinkban: . . . A beszédre, mely ebben a hangnemben folyt végig, Haller István dr. hosszabban és szívélyesen felelt. Kijelentette, hogy mindig annak a nézetnek volt híve, hogy aki a közös emberszeretetért, a közös hazáért dolgozik, legyen bármely vallás híve, egyenlő támogatást érdemel. A keresztény kurzus nem is jelent mást, mint hogy mindenki tisztességes, becsületes munkája révén boldoguljon a hazában, mert ő tudja, hogy azok, akik az ország romlását előidézték, nem voltak egyik vallás híve sem, azok vallástalanok voltak. Dolgozzunk tehát egyetértéssel a haza érdekében.

— A bajai zsidó tanítók megtagadták a szerb hűség eskü letételét és Budapestre menekültek. A szerb megszálló csapatok parancsnoksága felszólította a bajai zsidó tanítókat, hogy esküdjenek hűséget a szerb alkotmánynak és Péter királynak. A zsidó tanítók ezt egyhangúan megtagadták, mire parancsot kaptak, hogy Baját hat órán belül hagyják el. A bajai tanítók nem lettek hűlenek magyar hazájukhoz: hátrahagyták családjukat és minden vagyonukat s Budapestre menekültek. A pesti zsidó hitközség a szükségben szenvedőkről való gondoskodást magára vállalta s a magyar kormánynak jelentést tett a bajai szerb parancsnokság embertelen eljárásáról.

— A „zsidókérdésről.“ Az Uj Nemzedék, arra való tekintettel, hogy a keresztény nemzeti egyesülés a «zsidókérdés» törvényhozási és kormányzati megoldásáról egy öttagú bizottsággal munkaprogramot készített, a bizottságnak több tagját, de velük egyező és velük nem egyező véleményű politikusokat is megkérdezte: mi a véleményük. Az idézett lap vasárnapi számában közölt nyilatkozatok közül bemutatjuk Sztérynyi József báróét és Sándor Pálét:

Sztérynyi József: Igen sajnálatosnak tartom, hogy az ország e súlyos helyzetben, mikor a legteljesebb összhang szükséges, felekezeti kérdés foglalkoztatja a közvéleményt, annyival sajnálatosabbnak, mert ez a külföld előtt, amelynek rokonszenvére és aktív támogatására egész pénzügyi és gazdasági kibontakozásunkban reá vagyunk utalva, csak hátrányunkra szolgál. Nem tudom elképzelni, hogy szemben a békeszerződés rendelkezéseivel, hogyan képzelik az illetők az ugynevezett zsidókérdés megoldását, midőn a békeszerződés egyenesen a nemzetközi védelem alá helyezi a felekezeti és nemzetiségi kisebbségeket és beavatkozási jogot ad bármely panasz esetén a népszövetségnek minden ilyen kérelem kapcsán. A kérdés illetően felvetése lehet pillanatnyi levelezőcsatorna a felizzgatott kedélyek lecsillapítására, de szemben a békeszerződéssel megoldást nem képezhet, hacsak állandó konfliktusokat nem akarunk a népszövetség és Magyarország között előidézni, amitől mentesen Isten, mert akadályos lenne belső viszonyaink konszolidálásának s a pénzügyi helyzetből való kibontakozásunknak.

Sándor Pál: Halvány sejtelmem sincsen arról, hogy a zsidókérdésnek milyen megoldását tervezik. Ha a megoldás csak a legtávolabbról is érintené a recepciót vagy emancipációt, amelyet a magyar törvényhozás liberalizmusa nekünk megadott és másodrangú polgárokká deklasszifikálna bennünket, ez ellen a leghevesebben tiltakoznánk és magyar zsidó ehhez soha hozzá nem járulhat. Mi sohasem voltunk nemzetiség, hanem magyar honpolgárok voltunk, vagyunk és maradunk. Erkölcsi tekintetben ugyanazt a szigorú mértéket alkalmazom azokkal a zsidókkal szemben, akik a közelmúlt hüneiben részesek, mint a keresztények, sőt még talán szigorubbat.

— Felekezetközi magyar egyetem Kolozsvárott. Az erdélyi egyházak, a katolikus, református, unitárius, evangélikus és zsidó felekezetek Kolozsvár székhellyel hatfakultású egyetem felállítását vették tervbe, támaszkodva a felekezeteknek az 1865-iki linzi békekötésben biztosított ama jogára, hogy iskolákat bármelyik felekezet bárhol felállíthat. A kereskedelmi akadémia Kolozsvárott már ilyen felekezetközi alapon jött létre. A kolozsvári felekezetközi egyetemen zsidó teológiai fakultás is nyílna s az orvosi fakultás a zsidó kórházra támaszkodik.

— A veszprémi püspök előtt. Rott Nándor veszprémi püspök előtt június 20-án Balatonfüreden a többi felekezetek és testületek sorában az ottani orth. izr. hitközség is tisztelgett. A küldöttséget Sugár Zsigmond elnök vezette és szónoka Goldstein Ezra volt, aki állami életünk elsőrangú funkcionáriusát, a vallási türelmességet és emberszeretetet gyakorló egyházfejedelmet köszöntötte benne. Igen figyelemreméltó válaszában a püspök hangoztatta, hogy „mindnyájunknak a felekezetek közötti békét, összetartást és szeretetet kell ápolnunk. A felekezetek közötti béke legbiztosabb alapja az erős vallási érzés. Azért jött, hogy a bérnyáláson kívül híveinél a vallásos és erkölcsi érzést mélyítse. Kérte a megjelenteket, hogy a maguk hívei körében ők is erősítsék a vallásos életet és ápolják a honpolgárok közötti

szeretetet, mert csak mindannyiunk egyesülésével, összetartásával menthetjük meg szerencsétlen hazánkat." Rott püspök végül bemutatatta magának a küldöttség tagjait és rövid társalgás után barátságosan bucsuzott el tőlük. Délután a rabbinál névjegyet is leadatta.

— **Szabó Dezsőről egy másik Szabó Dezső.** A Kaposvárt megjelenő Uj Somogy napilap június hó 16-iki számából való az alábbi közlemény:

„*Kellemetlen névazonosság.* Alábbi levelet kaptuk: Kedves Szerkesztő uram! Egy kérdéssel fordultok Önhöz a mostanában oly sokat szereplő, valószínűsággal reklám-lovagnak nevezhető Szabó Dezső íróra vonatkozólag. Már csupán a teljes névrokonság is arra indított, hogy figyelemmel kísérjem ennek az urnak szereplését. Midőn láttam, hogy a nemzeti keresztyén megújulás vezéréül tüntetik fel, eszembe jutott, hogy ezelőtt mintegy 10 évvel egyházi lapjainkban, ahová én is írogattam, nyilatkozatot kellett közölnöm, hogy nem én vagyok az a Szabó Dezső, akinek neve miatt destruktív, nemzetietlen és keresztényietlen írárok jelentek meg. Hát tisztelettel kérdem, ez a materialista-szocialista-internacionalista-atheista Szabó Dezső ugyanegy személy lenne a nemzeti, keresztyén megújulás nagyhangú irodalmi vezérével? S ha tényleg megtörtént a csoda, hogy Saulusból Pál lett, vajjon tett-e nyilvánosan bűnvallást, elismerte-e eddigi utainak kárhuzatos voltát s rámutatott-e arra, ami a nagy átalakulásra készítette? Mert enélkül nem lehet hinni megtérése őszinteségében s meglehet, hogy ha a viszonyok változnának, ismét fordítana egyet a subán s nekem újra szégyenlenem kellene az ominózus névrokonságot. Igaz tisztelettel: E. Szabó Dezső, ref. lelkész. (Kazsok.)”

— **A községi választások.** Julius 11. és 12-én lesznek a községi választások Budapesten. A kerületekben máris erősen megindult a harc. Különösen kemény munka folyik a Terézvárosban, a demokraták régi fészkeiben, ahol a régi érdemes fővárosi bizottsági tagok közül Pető Sándor, Bródy Ernő nemzetgyűlési képviselők és Feléki Béla tisztelt nevét olvassuk a listán. A demokraták fiatal gárdájából a Terézváros Pakots József író és dr. Fábrián Béla törvényszéki bírót jelölte. A VIII. kerületben szintén erős munkát fejt ki a demokrata párt. A lista élén Bársony Elemér v. szegedi miniszter, Füzeses Zoltán ny. főispán, Hajdu Marcell és Weiner Ernő ügyvédek nevei állanak. A szavazás kötelező. Távolmaradás büntetettik. Aki szavazócéduláját elvesztette, személyazonossági okmányával (arcképes igazolvány, születési bizonyítvány, házasságlevél, adókönyv, iparigazolvány stb.) jelenjék meg a szavazatszedő bizottság előtt. Minden liberális polgárnő és polgár adja le szavazatát.

— **A szegedi főrabbi — házi őrizetben.** Szegedről táviratozzák, hogy Baracs Marcell dr. védő kérelmére a szegedi királyi tábla elrendelte, hogy Löw Immanuel főrabbi házi őrizetbe helyeztessék. A főrabbi már el is hagyhatta az ügyészség fogházát s a lakásán van őrizetben.

— **Az V. kerületi templomkörzet** választmányának megválasztását a pesti izr. hitközség e héten igazolta és jóváhagyta. A körzet, melynek Lukács Lajos az elnöke, Kerpel Vilmos az elnökhelyettese, ifj. Stern Sándor és Fellner Leó az alelnökei, megkezdte áldásos működését.

— **Zsidó leánygimnázium** Kolozsvárott. A kolozsvári kongr. hitközség nyolcosztályu leánygimnáziumot létesít, mely f. évi szeptember havában fog megnyitni. Így küzdenek a zsidóhitűek az elrománosítás ellen.

— **Az esztergomi hitközség és a békeszerződés.** Zwillinger Ferenc dr. hitközségi elnök indítványára az esztergomi hitközség képviselőtestülete június hó 8-iki gyűlésén a békeszerződés aláírása alkalmából a következő határozatot hozta: Az esztergomi izr. hitközség képviselőtestülete mély megdöbbenéssel és őszinte fájdalommal értesült a békeszerződés aláírásáról. Hazafias szívünk egész melegevel érzünk együtt a kegyetlenül szétszakított Magyarország minden részében felzúgó s a meggyötört lelkek millióinak ajkáról elemi erővel kitörő tiltakozással. Egy szívvel s egy lélekkel, teljes egyértelműleg kijelentjük, hogy mi a békeszerződés feltételeibe soha belenyugodni nem fogunk s minden erőnkkel, — felajánlva életünket, vérünket és utolsó fillérünket, — rendületlenül küzdeni fogunk, hogy szeretett hazánk ismét a régi nagyságban és a régi boldogságban tündököljön. Elhatározza a képviselőtestület, hogy mindaddig, amíg ezt el nem érjük, minden szombat és ünnepnapon a nyitott frigyszekrény előtt a főrabbi ünnepi köntösben imát fog mondani hazánk területi nagyságának helyreállításáért és a magyar nemzet régi boldogságának, dicsőségének és gazdagságának visszaszerzéséért.

— **A zsidó gymnasiumról.** A pesti izr. hitközség alapítványi főgymnasiuma a nyilvánossági jogot már megkapta. Ez intézetről írja az „Izr. Tanügyi Értesítő”: De a miniszteriummal folyó tárgyalások, valamint a tankerületi kir. főigazgató látogatása — Pintér Jenő dr. főigazgató május 18-án meglátogatta úgy a fiu-, mint a leánygymnasiumnak minden osztályát — azt a várakozást keltik, hogy a zsidó gymnasium nyilvánossági joga már nem késik soká. A jövőre nézve az a szándék, hogy — a nyilvánosság elérése esetén — a most főnálló első osztályon kívül az 1920/21. tanévre megnyitják a fiugymnasiumban még a II. osztály, a leánygymnasiumban pedig a II. és V. osztály. Az I. osztályba, úgy a fiu-, mint leánygymnasiumban, a fölvétel vizsgálat alapján történik, melynek idejét az egész tankerületre a kir. főigazgató tüzi ki. A II. osztályba való fölvételnek a gymnasiumi I. osztályu bizonyítvány az alapja. Minthogy az elsőbbség az intézet ezidei első osztályának tanulóit illeti meg, más iskolákból átlépőknek előreláthatólag csak kevés hely juthat. A leánygymnasium V. osztályába a fölvétel vagy gymnasiumi IV. osztályu bizonyítvány alapján, vagy polgári iskolai IV. oszt. bizonyítvány és különbözeti vizsgálat alapján történik. A főgymnasium osztályai előreláthatólag jövő évre is a pesti izr. hitközség fiúiskolájában (VII., Wesselényi-utca 44/a) helyezkednek el. A leánygymnasium ott honául a Munkácsi-utcai fiúarvahnak fölosztatott polgári iskolájának épülete van kiszemelve. De a juliusi beiratások és fölvételi vizsgálatok előreláthatólag még a pesti izr. hitközség leányiskolájában (VII., Sip-utca 12.) folynak. A vizsgálatok idejéről, tárgyairól és föltételeiről ugyanesak itt nyerhető felvilágosítás.

— **Leköszönt.** Beck Jakab, a ceglédi Hitelbank igazgatója ezen tisztségéről lemondott.

— **Stiller Bertalan szobrának leleplezése.** Dr. Stiller Bertalan, a pesti izr. hitközségi kórház volt igazgató főorvosának mellszobrát július 1-én, csütörtökön délután 6 órakor leplezik le a hitközségi kórház előcsarnokában.

Bélyegválasztékot megbízható gyűjtőknek küld
PÁTKAI JENŐ bélyegáruháza Budapest, VII., Rákóczi-ut 14.
Bélyeggyűjtemények és régi levelezések vétele a legmagasabb árban. — Uj árjegyzék 2 korona bélyeg beküldése ellenében.

— **Tiszteleti tagság.** A Zsidó Magyar Főiskolai Hallgatók Orsz. Szövetsége Szabolcsi Lajos dr.-t, az Egyenlőség szerkesztőjét tiszteletbeli tagjává választotta meg. Az erről szóló diszoklevelet szombaton délelőtt a szövetség küldöttség útján nyújtotta át, melynek vezetője Trebits Jenő dr. elnök és szónokája Markovits Béla főtitkár volt. A küldöttség szónokája Szabolcsinak azt a munkásságát méltatta, melyet a Főiskolai Hallgatók Orsz. Szövetségének megteremtése és fentartása körül szerzett mindaddig, miglen hatalmas szervezetté válhatott. Rövid válaszában a megisztelt rámulatolt arra a társadalmi jelenségre, mely a zsidóhitű egyetemi hallgatók szövetségét megilleti és megígérte, hogy a magyar zsidó ifjuság kulturérdekeit képviselő szövet a rendelkezésére álló eszközökkel a jövőben is készségesen fogja támogatni.

— **A magyar zsidó hadifoglyokról** egy francia tábori lelkész Nantesból, f. évi május hó 26-áról keltezve, egy olvasónknak a következőket írta: „A háboru alatt alkalmam volt fogoly magyar hitsorsosaimat meglátogatni. Mindannyian büszkék voltak hazájukra és lelkesedéssel mutattak reá a magyar katona harcokban tanúsított kiválóságára. Érezte az ember, hogy mindegyikük lelkében a hazafiasság lángja ég és hogy hátran teljesítették kötelességüket.“

— **Az ösztöndíjak kifizetésének határideje.** Az Országos Magyar Izr. Ösztöndíj-Egylet titkári hivatala felhívja az ösztöndíjért folyamodókat, hogy a megszavazott tanulmányi segély felvételéért legkésőbb július 15-ig jelentkezzenek. (VII. Sip-utca 12., I.) Ennek a határidőnek letelte után a tanulmányi segélyt nem folyósítják.

— **Adományok.** A héten hozzánk beérkeztek: A fiúárva háznak: Csillag Elek 100 K. — Az izr. vakok intézetének: Csillag Elek 100 K, Silberkranz Gyula 35 K. — Tetszés szerinti jótékony célra: Will György 20 K, Szenes Izidor 50 K. — Rabbiszemináriumnak: Hirschler Ignác 20 K. — Magyar zsidó menekülteknek: Weisz A. 20 K. — A szentföldi nyomorgóknak: Reisz Lina 50 K, „Zsidóleány Ch.“ 80 K, T. T. 300 K, Weisz A. 25 K, Neufeld Józsefné 24 K, Klein Albert 220 K, Silberkranz László 35 K. — Sándor Hermann részére: Fodor Arthur 20 K. — Kulturothton részére: Izr. hitközség, Tiszaföldvár. 480 K. — A magyar zsidó főiskolai hallgatóknak: N. N. 100 K. — Rechtschaffen Sámuel családja részére: „Sárga“ 500 K, Pauncz Ernő 50 K, Budapesti szesz- és likörgyárosok ipartestülete 330 K, Szende Izsó 50 K, Schwarz Soma, Eger 100 K.

— **Halálozás.** Nagy csapás érte Sternfeld Jenőt, a ceglédi izr. hitközség pénztárnokát, felesége Klinger Erzs, akivel csak 7½ évet töltött boldog házasságban, meghalt. Temetése folyó hó 18-án ment végbe nagy részvéttel. Aldott legyen emléke.

Özv. Rusz Adolfné élete 78. évében e hó 19-én csendesen elhunyt. Az elköltözöttben Rusz Jakab hitközségi elnök, Rusz Lipót tekintélyes kereskedő és Rusz Gyula, a Gyöngyös-Visontai Borértékesítő r.-t. igazgatója édesanyjukat gyászolják. A derék matronát Gyöngyös város polgársága óriási részvétellel e hó 22-én kísérté utolsó útjára.

A napokban temették Nagykanizsán Steiner Arminét, aki mintaképe volt a vallásos zsidó nőnek. Nagy és sok csapás törte meg. Két fia, Kálmán, hadapród, Zalescikynél 1915-ben 10 hónapi szolgálat után elesett, József pedig, aki Braziliából jött haza, mint hadapródjelölt 1916-ban Koloscsenél 19 hónapi szolgálat után eltűnt. Henrik fia, ki önként jelentkezett, 40 hóna-

pig szolgált, végül Miksa fia, aki Hamburgból vonult be, 25 hónapig teljesített szolgálatot. Két fia elvesztése s a másik kettő miatt az anyai szív aggódása törték meg. Az egész város részvéte kísérte utolsó útjára.

— **Az Izr. Siketnémák Orsz. Intézete** segítő-bizottsága június 17-iki ülésén az elnök, Kaszab Aladár udvari tanácsos a lefolyt iskolaévről adott beszámolójában elmondotta, hogy a háboru és az azt követő forradalmak folytán az intézetre szakadt szomorú gazdasági viszonyok következtében a növendékek létszáma az előző évi 92-ről 52-re csökkent. Bár az intézet részére 74.000 korona adomány és 110.000 korona újabb alapítvány folyt be, a kisebb létszámú növendékek ellátása 60.000 korona deficittel járt. A vezérő-bizottság erre való tekintettel kénytelen felhívni a társadalom figyelmét arra, hogy e válságos időben az intézményt fenntartani segítsen.

Az élet templom . . .

*Az élet templom, emberek,
és szentebb semmi sem lehet
a földön és a föld felett,
mint szentélye: a jóság,
oltárán nyitják kelyhüket,
árasztják illat-lelküket
a szagostestü rózsák.*

*Ha rónán nap nevet felém,
ha szél zúg erdők rejtekén,
csak ezt kiáltom nektek én:
Szeretni! ez az élet!
Ha milliók rég zengik ezt,
lantom csak újra zengni kezd:
szeretni él a lélek!*

*Poros gyaloglók, vándorok,
legyünk szelídek, jámborok,
és buzgó boldogság csorog
élet kúján szívünkbe,
a szeretet legyen imánk,
ha Isten lelkét hinti ránk
s a templomba megyünk be.*

*Az élet templom . . . orgonák,
szelíd szívemnek sóhaját
bújjatok a világon át,
ahol harag és sár van!
Szemem az ég felé repes,
koldus vagyok és énekes
a templom kapujában.*

Bródy László.

Előfizetőinkhez!

Az Egyenlőség, tekintettel a nyomdai előállítás egyre fokozódó költségeire, kénytelen előfizetési árát július 1-től mérsékelten felemelni

140 koronáról 200 koronára.

Egyes szám ára tovább is öt korona.

Azokat az előfizetőinket, kik megtehetik, tisztelettel kérjük, hogy az **árkülönbséget** nekünk a mai számunkhoz mellékelt postautalványon beküldeni sziveskedjenek.

Nem indokolunk bővebben. Arról van szó, hogy az **Egyenlőség** a mai időkben, mikor minden oldalról üldözik, **hivatását tovább is zavartalanul teljesítse.**

Aki küzdelmünket megérti és méltányolja, az igyekezzék a július 1-i félév alkalmából **új előfizetőket** szerezni lapunknak.

1920 július 1.

Az Egyenlőség.

NAPTÁR.

Vasárnap, július 4. támuz 18. (az elhalasztott böjt megtartása — Három gyász hét kezdete), hétfő 19., kedd 20., szerda 21., csütörtök 22., péntek 23., szombat 24. — Heti szidra: Pinchasz (M. IV. 25. f. 10. v. — 30. f. 1 v.) Háftoro: Divré Jirmijohu. (Jer. 1—2. f. 3. v.) — Szombat bejövetele: 8 ó. 50 p. Kimenetele: 9 ó. 30. p. — I. Perek.

PÁLYÁZATOK.

A sátoraljaujhelyi statusquo izr. törzshitközségnél akár azonnal is betöltendő: 1. A kántori (együttal baromfi-metszői) állás. Jeles erőt keresünk. Megfelelő képességgel a főkántori állás elnyerésére is lehet kilátása. 2. Egy metsző- és előimádkozói állás (sóchet ubódek, balkoré és mohel). Javadalmazás és közelebbi feltételek megegyezés szerint. Fizetési igény a pályázati kérvényben kitüntető. Szigoruan vallásos előéletet, elismert konzerv. rabbiktól nyert képesítést és ily nagyobb hitközség igényeinek megfelelő képességet kívánunk. Pályázati határidő: július 15. Sátoraljaujhely, 1920 június 3-án, Dr. Fried Ármin, hitk. elnök.

A mezőkövesdi aut. orth. izr. hitközség pályázatot hirdet egy második metszői állásra, amely mielőbb betöltendő volna. Pályázhatnak oly magyar honos egyének, kik elismert három orth. rabbittól kabalah-val rendelkeznek. Fizetési összeg megegyezés szerint lesz. Pályázók ajánlatukat alulírott hitk. elnökhöz intézzék. Utazási költsége csak a meghívottnak térítettik meg. Mezőkövesd, 1920 május 28. Grünfeld Ferenc s. k., hitk. elnök, Haas Jenő s. k., hitk. jegyző.

Az ujvidéki izr. anyahitközség előjárósága pályázatot hirdet: 1. A nyugdíjazás folytán megüresedett főrabbi állásra. Javadalmazás: 12.000 korona törzsfizetés, 12.000 korona drágasági pótlék és természetbeni lakás. Megkivánt kvalifikáció: Rabbiszemináriumi vagy más hasonrangu főiskolai oklevél; továbbá magyar, szerb-horvát és német nyelvű szónoki képesség. 2. A főkántori állásra, melynek javadalmazása: 6000 korona törzsfizetés, 12.000 korona drágasági pótlék és természetbeni lakás. Megkivánt kvalifikáció: Zenei képzettség, tenor vagy magas baritonhang és tórafelolvasás tudása. 3. Előimádkozói állásra, melynek javadalmazása 3600 korona törzsfizetés, 4800 korona drágasági pótlék és 1200 korona lakbérilletmény. Ezen állásra kitünő előimádkozót keresünk, kinek sóchet-ubódek és kóre-molfel képesítése van. Mind a három állást a folyó évi őszi ünnepekre kívánjuk betölteni és felkérjük pályázókat, hogy képesítést, eddigi alkalmazást, életkort és családi állapotot igazoló okmányokkal felszerelt pályázati kérvényüket f. évi július hó 15-ig beküldeni sziveskedjenek. Próbaelődásra csak meghívottakat bocsátunk, kiknek utiköltségeit megtérítjük. Ernst Bernát, elnök, Fischer Jakab, főjegyző.

A hódmezővásárhelyi izr. hitközségnél megüresedett jegyzői állásra ezennel pályázatot hirdetünk. A jegyzői állással a hitközségi és chevra-jegyzői, könyvelői, valamint a hivatalos időn belül esetleges megbízás útján teljesítendő kiegészítő hitoktatási teendők ellátása van egybekötve. Az állással 7200 korona fizetés és a rendszeresített mellékjövedelem élvezete van megállapítva. Pályázhatnak oly magyar állampolgárok, kik a fentebbi teendők ellátására képességgel bírnak. Oly kántortanítók, kik zenei értelmiséggel bírnak, előnyben részesülnek. A kellően felszerelt, a kort, a családi állapotot, az eddigi működést igazoló okmányokkal ellátott és a belépés idejét jelző, a hódmezővásárhelyi izr. hitközség előjáróságához címzett pályázati kérvények legkésőbb f. évi július 15-ig nyújtandók be. Hódmezővásárhely, 1920 június 21. A hitközség előjárósága.

A csornai aut. orth. izr. hitközség nyugdíjazás folytán megüresedett sóchet-ubódek metsző-előimádkozói állásra pályázatot hirdet. Pályázóktól megkivántatik a magyar honosság, vallásos előélet, 35 éven aluli kor, három elismert orth. rabbittól képesített, kellemes hangú előimádkozó és Bal-kóréh legyen. Javadalmazás megegyezés szerint. Pályázati kérvények a kor és családi állapot igazolásával alulírott elnökhöz f. évi július 15-ig küldendők. Próbaelődásra csak meghívottak bocsáttatnak. Csorna, 1920 június 20. Schlesinger József, hitk. elnök, Deutsch József, hitk. jegyző.

A tállyai orth. izr. hitközség heti 16 (tizenhat) korona fizetés és 184 korona drágasági pótlék, szabad lakás (villanyvilágítással) és a szokásos mellékjövedelemmel járó sóchet-ubódek metsző-előimádkozói állás betöltésére pályázatot hirdet. A pályázótól megkivántatik, hogy három elismert orth. rabbittól kabalá-val birjon és jó előimádkozó legyen. Pályázók minősítésüket, családi állapotukat és honosságukat feltüntető kérvényeiket f. évi július hó 15-ig alulírt előjárósághoz nyujtsák be. Próbára csak a meghívottak bocsáttatnak és az utiköltség csak a megválasztottnak térítettik meg. Mohel előnyben részesül. Tállya, 1920 május havában. Az Előjáróság.

A rákoscsabai orth. izr. hitközség pályázatot hirdet báltefile-metsző, sóchet-ubódek, mohel-állásra, mely azonnal elfoglalható. A pályázóktól megkivántatik, legalább három orth. elismert rabbittól kabolával birjon jó imádkozó és gyermektanító legyen. Pályázók minősítésüket, családi állapotukat, honosságukat és körukat feltüntető kérvényüket azonnal az alulírott hitközség elnökéhez nyujtsák be, amiután próbára hivatottak lesznek és az illető megfelelőnek az utiköltsége megtérítettik. A fizetés közös megegyezés alapján állapítatik meg. Rákoscsabai orth. izr. hitközség nevében: Friedbauer Ede, elnök.

APRÓ HIRDETÉSEK.

Zeneakadémiába járó 17 éves leányomnak keresek tisztességes izraelita uricsaládnál vagy özvegy urnőnél teljes ellátást zongora-használattal. Élelemmel hozzájárulok. Cim a hirdetési osztálynál.

Idősebb zsidóleányt, kinek senkije sincs, örökbe vennék. Magyar Ferenc földbérő, Rákosszentmihály.

Szedő-nyomót, fiatait, izr., keresek azonnali belépésre, teljes ellátás és 200 korona havi fizetéssel; szombat és ünnepnap munkaszünet. Holländer Izidor, Békéscsaba.

Leányom részére negyven-negyvenöt éves, jó megjelenésű, korrekt fiatalembert keresek, ki nagykereskedésembe benősülhet. Levelek „Boldog jövő” címen a hirdetési osztályhoz kéretnek.

Házvezetőnők, házikisasszonyok ajánlkoznak. Házvezetőnők irodája, Rákóczi-ut 53.

Izraelita kisasszony, perfekt német, két gyermek mellé felvétetik. Csakis jobb urileányok ajánlatát kérem „Elsőrendű ellátás 1751” jeligére Blocknerhez, Semmelweis-utca 4.

Fővárosi elsőrendű női szabónő augusztusi hónapra intelligens, vallásos családhoz nyaralni menne. „Vidékre” jeligére a hirdetési osztályhoz.

Jó családból való vallásos, orth. nevelőnőt keresek három leányka (3—6 éves) mellé azonnali belépésre, ki németül perfekt beszél. Nyáron át puszta tartózkodunk. Ajánlatok „S. P. Győr” jeligére a hirdetési osztályhoz.

Jahrzeit-táblát készít szép kivitelben Freund, Budapest, Hajtsár-ut 32.

Fogtechnikus, izr., 25 éves, vidéken önálló, nőszülne vagy társulna fogorvosnő, orvosnő, orvos nővérevel vagy vizsgázott fogtechnikusnővel. „Fogászkodunk” jeligére a hirdetési osztályba.

Félkezű és féllábu munkaképtelen ember múltábanak kijavításához támogatásért esedezik. Szives adományok Laquer Béla Hungária-körut 59. II. 34 alá kéretnek.

Zsidóleányt másfél éves leánykája mellé felvenne, Nádor, IX., Remete-utca 36. I. 9.

Tanító özvegye falun, városban vagy üdülőhelyen a nyári idényre tiszta, rendes, egyszobás lakást keres rituális kosztal. Hegyi levegőre van szüksége. Ajánlatokat kér: Szabó Adolf, iskolaigazgató, Jászberény.

Zsidó főiskolai hallgatók „Hungária” műszaki vállalata, gépipari és elektrotechnikai osztály Budapest, VII., Peterdy-u. 39. Mérnöki iroda. Tel. József 43—06, üzem-telefon 23—06.

Az OMIKE kulturotthona iparműhelye olcsón elvállal mindenféle fehér és színes himzést, himzett díszítésű gyerek- és nőruhavarrást, otthonról hozott anyagból is. Gyakorlott fehérhímzőnők sürgősen felvétetnek.

Tüzkövek, öngyújtók, zseblámpák, elemek, izzók. Karbid-lámpák, égők, gramofon, hangszer, varrógépek és kerékpár-alkatrészek **nagyban.**
TELEFON: 47-92. FISCHER ERNO, Ujpest, Deák-utca 40/b.

Zsákol és ponyvát, új és használt állapotban, vesz és elad Klein Sándor, Budapest, VI., Eötvös-u. 8. Telefon: 81-18.

Kürti-cipőkrém

a világ legjobb
schevro-pasztája.

Kapható mindenütt.